Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Grammatica

[Köln], [um 1490/93]

Secunda regula grammaticalis

urn:nbn:de:bsz:31-289417

Visual Library

scz pedem est acti casus. ergo disconueniunt in casu. Dicendum q̃ non est contra regulam. quia regula intelligitur de orõne simplr cõgrua. sed ibi cõmittit sinodoche. ergo nõ est cõtra. ꝛc.

Decio sic. h̃ ẽ adiectm̃ ꝛ sbstãtm̃ Tauri mei et altilia mea stꝫ occisa ꝛ tam̃ adiectm̃ ꝛ substãtiuũ discõueniũt in gñe q̃r adiectiuũ. s. occisa ẽ gñis neutri et sustantiuũ. s. thauri ẽ gñis masculini. g̃ discõueniũt i gñe. Dõm q̃ aliq̃ dicunt. q̃ illa orõ nõ sit simplr cõgrua. sed figuratie p cõceptiõez genez sed hoc nõ valet. qr adiectiuũ in cõceptõe genez debet se cõformare in genere cũ dcõne cõcipiente et nõ cũ dcõe cõcepta. qr dicit alexand q̃ masculinũ genus cõcipit feim et neutruz nec retrouerte. g̃ h̃ adiectiuũ nõ dz cõuenire cuz dcõe cõcepta in genere. Qua ꝓpter dõz ẽ q̃ hic comittitur anthites habens fieri qñ accñs ponit pro accñte. scz nũer⁹ ꝓ nũero. gen⁹ ꝓ gñe sicut hic Alij ãt dicũt q̃ hic sit zeuma ordinando sic cõstructinilia. altilia mea stꝫ occisa et thauri mei et sic cõstructibile posterius assumptuz discõuenit cũ pori in genere Et sic dõm ẽ q̃ rgl'a itelligit de orõe simplr cõgrua et nõ figuratie cõgrua.

Vndecimo sic. Hic est adiectiuũ et substãtm̃. et tñ discõueniunt i nũero. s. duo ioãnes qd̃ ꝓbat sic. adiectm̃ est plis nũeri et substãtiuaz scz ioãnes est singularis nũeri ex quo est nomẽ ꝓpriuz qd̃ caret plurali numero. Dõm q̃ noia ꝓpria possunt habere pl'alez nũez quatuor modis Primo rõne euentus. vt si casualiter contingeret q̃ duo homines vocarentur hoc nomine ioãnes vel catho tunc possumus de istis dicere isti sunt duo ioãnes vel duo cathones ponendo hoc nomẽ ioãnes in plurali numero Scdo noia ꝓpria possunt habere pl'em numez ꝓpter silitudinẽ qualitatis corpalis. vt si stꝫ duo homines fortiores alijs possum⁹ de istis dicere isti stꝫ duo hectores. qr hector fuit grecoꝝ fortissimus Tercio ꝓpter similitudinem q̃litatis intellectualis vt si sint duo homies sapientiores alijs hoib⁹ de ipsis possumus dicere isti stꝫ duo salomones ponendo hoc nomẽ salomõ in plurale nũero ꝓpt similitudinem q̃litatis intellectualis Quarto rõne originis vel gñatõis. vt si theucer gñasset multos filios possumus de ipis dicere. isti stꝫ theucri ponendo hoc nomẽ theucer in pl'i nũero si fiat istoꝝ q̃tuor moõꝝ p̃dictoꝝ rõe. tũc ñ sumit ꝓpe sz sumit transsumptiue siue similitudinarie ꝓ noie appellatio. Et sic p̃dicte orõnes sunt cõgrue p regulã adiectiui ꝛ substãtiui. ꝛc.

Secũda regula grãmaticalis est ista. q̃ suppositum ꝛ appositũ debent cõuenire in tribus accñtib⁹ grãmaticalibus. scz in numero in psona ꝛ in rectitudine casuali. Exẽplũ vt sortes disputat. vñ⁹. Inter appo ꝛ suppo tria Sueniẽtia quero.

Antiquorum

Que ſt⁹ ꝓſona numerus caſus habitudo.

Exempla

Johannes laborat	Homo currit
Animal dormit	Johannes dormit
Sortes philoſophat	Animal laborat
Homo ratiocinat	Populus cõtẽdit
Auis volat	Tu legis
Aſinus currit	Legere eſt agere
Dido dormit	Celuz rubet
Auicula garrit	Venolpe net
Corvus crocitat	Terra mugit
Hercules furit	Venus ſalit.
Jupiter fulminat	Vulcanus fabricat

Pro iſtius regule maiori

declaratõe ſciendum eſt ꝓmo. q̃ ſuppoſituz poteſt ſic diffiniri Sup/
poſituz eſt dcõ ꝓcãs rẽ p modũ ꝓncipij act⁹ dicibilis de ea. In qua
q̃dez deſcriptõe (dcõ) dz capi cõiter nõ ſoluz pro ſimplici dcõe ſed e/
tiaz pro toto ozõe. vt fuire deo eſt laudabile. vbi hꝰc totũ fuire deo
reddit ſuppoſitũ huic ꝯbo eſt Dicit notant (ꝓcãs rez) ad inuẽdũ
q̃ oñe ſuppoſitũ in grãmatica dz eſſe ꝓcatũ alicui⁹ rei. vt hõ azin⁹
ſubſtãtia lapis. aliqꝰ dno nigredo iuſticia ꝛc Qꝛ p h̃ remouent ſinca
thegreumatica q̃ nõ ꝓnt eſſe ſuppoſita. qꝛ nõ ꝓcat rẽ ſed ſolũ rez diſ
poſitões. vt oĩs q̃libz null⁹. Que ñ ꝓnt eẽ ſuppoſitũ ſz ſt diſpoſitõe
ſubiecti. qd diſponũt ꝛ diſtribuũt Dz notãt (p modũ ꝓncipij act⁹
dicibil de ea) p qd inuit rõ formal ſuppoſiti q̃ ib̃ ꝯſiſtit q̃ res ꝓcta p
ſuppoſitũ h̃ ẽ ſuppoſitũ dz ꝓcare rẽ q̃ ẽ ꝓncipiũ efficiẽs act⁹ ꝓti p ꝯbꝰ.
vt cũ dico ego lego. ibi ergo ꝓt rẽ d ſe loq̃nte efficiẽs de ſe actũ legẽdi
Vel ſuppoſitũ dz ꝓre rẽ q̃ eſt ꝓncipiuz materiale recipiẽs ꝛ cõſeruãs
in ſe actũ ꝓcatuz p ꝯbuz. vt ego ꝓcutioz. vbi ego ꝓcat rẽ de ſe loq̃ntez
inq̃tuz recipit in ſe ꝓcuſſionẽ ſiue actuz ꝓcutiẽdi ab alio illatũ Vt
ſic. ſuppoſituz ẽ dcõ ꝓcãs rẽ de q̃ fit ꝓmo Fieri ãt ꝓmonẽ de aliq̃ nihil
aliud ẽ q̃ ꝓcare rez aliquã p modũ fixitudinis ſiue p ſe ſtãt⁹ ſiue aliq̃
obliq̃tõe Dz notant (ꝓcare p modũ fixitudis) ꝓt excludere noĩa
adiectia. vt ſt⁹ alb⁹ niger q̃ ꝓcãt p moduz adiacẽtis Dz notãter (ſine
aliqua obliq̃tõe) ꝓt excludere obliq̃s. ſ. gtũ dtũ ꝛ abltũ q̃ nõ ꝓnt
eſſe ſuppoſitũ. Actũs ãt põt eſſe ſuppoſituz in ozdie ad ꝯbuz ꝓſona/
le ĩfiniti mõi. vt me legere. ſcolare ꝓficere eſt bonuz. Sz appoſituz
ẽ ꝯbuz ꝓns actuz p moduz dicibilis de altero vt dicẽdo ego lego. ibi
lego ꝓt actuz legẽdi p moduz enunciabilis de re ꝓcata p h̃ ſuppoſitũ
ſcz ego Ut q̃ q̃dẽ deſcriptõe (ꝯbũ) ponit ad dĩaz aliaz ꝓtiuz ozois co
q̃ nulla aliaz ꝓtiũ ozois ꝓcz p mo⁹ decibil d altro Dem ſbiũgit) ꝓns
actũ) p qd dat intelligi ꝓca⁹ vt rs appoiti. tãdẽ dz p (mo⁹ dicibil de
alto) p qd remouẽ ꝯba ĩpſonalia q̃ nõ ꝓnt eẽ appoita qꝛ quãq̃ h̃nt

modũ ꝑcandi essentialez ꝟbi scz moduz fluxus et fieri dicibilis de al
tero tñ carent modis ꝑcãdi accidentalibꝫ scz ꝑsona ⁊ nũero disponnẽ
tibꝫ ad cõstructõem suppositi ⁊ appositi.

Sciendũ scdo. ꝙ suppositum ẽ duplex. s. directũ ⁊ in
directũ Suppositũ directũ est qđ fit ꝑ noia
tiuũ in ordine ad ꝟbũ ꝑsonale finiti modi
vt homo legit. vbi hõ ẽ suppositũ directũ in ordine ad istud ꝟbũ ꝑ
sonale finiti modi. scz legit. Et đr directũ. qꝛ fit ꝑ ntm̃ q̃ rcẽ ꝑt rẽ suã
a q̃ egredit actꝰ ꝟbi. vñ Florista. Suppositu⁊ rcm̃ ꝑ ꝑmũ dicito ca
su⁊. Supposito tali vult ꝑsonale potiri. Sz suppositũ indirectũ ẽ qđ
fit ꝑ obliquũ casu⁊ in ordine ad ꝟbu⁊ ꝑsonale infiniti modi. vt me le
gere. me studere. me scribere. vbi me est suppositũ indirectum in ordi
ne ad ꝟbu⁊ personale⁊ ĩfiniti modi. scz legere Et đr indirectu⁊. qꝛ in
directe ꝑt rẽ suppositi. Vñ florista Sũt indirecta reliq̃s tibi ꝑcãda.

Sciendu⁊ tercio. ꝙ ꝟbũ ꝑsonale ꝑm vocẽ sic descri
bit. ẽ ꝟbũ qđ ꝑz vsu⁊ vl' ꝑm artẽ ẽ ꝯiuga
bile ꝑ tres distictas t'minatões triũ ꝑso
naꝝ vt clamo clamas clamat In q̃ q̃dẽ descriptõe (đr) ꝑz vsu⁊ vl' ꝑz
artẽ ꝓpt q̃da⁊ ꝟba defectia. vt stꝫ infit inquit explicit ⁊c. q̃ q̃uis ꝑm
vsum nõ cõiugant ꝑ tres distictas t'minatões. tñ ꝑm artẽ nõ repug
nat vt cõiugent ꝑ tres distictas t'minntões triũ ꝑsonaꝝ. Sz qꝛ hec
descriptõ est insufficiẽs ⁊ solũ ex vi vocꝫ data ⁊ etiã qꝛ nõ cõueit omi
ꝟbo ꝑsonali qꝛ ꝟbo ꝑsonali infiniti mõi nõ cõuenit. iõ reliquit esse in
sufficiens. Et ẽ dãda alia diffinitõ. q̃ ꝑfecte explicat essentiã ꝟbi ꝑso
nalis q̃ est talis. Verbũ ꝑsonale ẽ ꝟbũ cui inest personal' ꝓpetas ex
cõparatõe ipiꝰ actꝰ ꝟbal' ad subam extra a parte añ. In q̃ diffinitiõe
đr notãter (cui inest ꝑsonal' ꝓpetas) ꝑ qđ ĩnuit ꝙ ꝑsona sit accidẽs
ꝟbi. Accñs q̃dẽ cõe ꝟbi lꝫ sit accñs ꝓprium ꝟbi personalis.

Dicit notant (ex cõparatõe actꝰ ꝟbal' ad subaz) ad ĩnuẽ
du⁊ ꝙ ꝟm capit suã ꝑsonalitatẽ a supposito ꝯpletie
ad qđ hꝫ inclinatõez Qua ꝓpt đr ꝙ ꝟm ẽ ꝑme ꝑsone
qꝛ attribuit supposito ꝑme ꝑsone. Et silr ꝟbũ đr scđe ꝑsone qꝛ cõpa
tur ad suppositũ scđe ꝑsone Vel qꝛ ẽ actꝰ rei loq̃ntis de se vel ad aliũ
Vel qꝛ attribuit rei loq̃nti de se et nõ ecõuerso. dicimꝰ ꝙ suppositu⁊
ẽ ꝑme ꝑsone. qꝛ cõpat ad ꝟbũ ꝑme ꝑsone. Vel suppositũ ẽ scđe ꝑso
ne. qꝛ cõpat ad ꝟbũ scđe ꝑsone Cuiꝰ rõ ẽ. qꝛ ꝑma ꝑsona ꝑt rẽ de se lo
q̃ntez Scđa ãt ꝑt rẽ ad quã sermo dirigit Tercia ãt ꝑt rẽ de q̃ fit ser
mo. mõ actꝰ ⁊ opatões stꝫ suppositoꝝ. i. singulariũ. ꝟba ãt ñ ꝑnt sup
poita sz accñs. g̃ suppoꝰ ñ capit ꝑsonalitatẽ ab appoito siue ꝟbo sz
potiꝰ ecõuerso Đr notãt (ad subaz extra) ad excludẽdũ sbaz intra
a q̃ ꝟbũ non đr ꝑsonale q̃ suba ĩtra đr res ꝟbi q̃ est in omi ꝟbo tam
personali q̃ impersonali vt notum est. Sz de ꝟbis impersonalibus
patet per Priscianum primo minoris dicentem Verba quipe ipso
nalia si intrisece inspiciãtur ad eoru⁊ res refrunt. ⁊ tercie sunt ꝑsone

Antiquorum

Queritur Quotuplex ē ꝓ⁹ ꝑsonale. Dicꝯ q̄ ē duplex .s. finiti modi ⁊ ifiniti mōi. Verbū ꝑsonale finiti modi ē. cui inē ꝑsonalis ꝓprietas ex cōpatōe actⁿ ꝓbalis ad substātiaz determinatā extra apte ante. Vel sic. est qd ꝑpak ad substātiā extra apte añ cū iclinatōe finita vt est idē sibi ⁊ vt actⁿ progredik ab ea. In q̄ ḋdē descriptōe dr (qd ꝑpatur ad substātiā extra a pte añ) eodē mō intelligēdo sicut ꝑus dcm ē in diffinitōe ꝓbi ꝑsonalis i cōi. Hi notāter (cū iclinatōe finita) ꝓpt excludere ꝓbū ꝑsonale ifinitiui mōi qd ꝑpak ad substātiā extra apte añ cū inclinatōe infinita. Dicit notāter (vt ē idē sibi) qr ꝓbū qd iclinak ad subam hz se vt accns. accns āt et suba faciūt idem in nūero. Et dr notāter (vt actⁿ ꝓgredik ab ea) ad denotādū q ꝓ⁹ ꝑsonale finiti mōi ꝑpak ad subaz vt ab eo egrediak ⁊ nō vt i ea rekuak. Sz ꝓ⁹ ꝑsonale ifiniti mōi ē qd ꝑpak ad subaz extra apte añ cū iclinatōe ifinita vt ē idē sibi ⁊ vt actⁿ i ea rekuak. Vbi notāter dr (cū icliatōe ifinita) ad drām ꝓbi ꝑsonalis finiti mōi qd ꝑpak ad subaz cū iclinatōe finita. Et dr notāter (vt actⁿ i ea rekuak) ꝑ qd tāgik suppo⁹ ꝓbi ꝑsonalis ifiniti mōi. qd ē actūs q̄ ē casus receptiuⁿ ⁊ ꝑfuatiuⁿ actⁿ ꝓbi trāsiti. vt me amare vbi actⁿ amādi icerto, siue infinite ꝑpak ad subaz indeterminatā impozratā ꝑ actū in q̄ rekuak actⁿ amādi.

Queritur Quot sⁿt ꝑditōes q̄ reqrunk ad debitaz ꝑstructōez suppositi cū apposito. Dicit q̄ duodeci. Hā sex reqrunk ex pte suppositi. ⁊ sil'r sex ex pte appositi. Prio requirik ex pte appositi modⁿ significādi fluxus ⁊ fieri cui in supposito correspōdet modⁿ ꝓcādi hīr⁹ et ḋetis. qr fluxus ⁊ fieri nō poterit siue subiecto hīi hoc ē q̄ oīs motⁿ siue fluxus nō pōt fieri sine subiecto. Qua ꝓpt dicit arestoteles in. iij. ꝓhicoz q̄ motus nō est ꝑter res hoc est sine ēmino a quo ⁊ termino ad quē. mō ꝓbuz ꝓcat ꝑ modū fluxus vel fieri. ergo requirik aliqd firmū qd sustētat talē fluxū vel tale fieri. Secō reqrik ex pte appositi cōpositio q̄ nihil aliud ē q̄ iclinatio actⁿ ad substātiā cui ex pte suppositi correspōdet modus ꝑ se stātis. qr appositiuz hz suū significatuz in supposito. ergo requirit modū ꝑ se stātis sue fixitudinis q̄ ꝓcat aliqd firmū sustētans ꝓcatuz appositi. Tercio requirik ex pte appositi modus ꝓcandi vt ad alterū cui corrūdet in supposito modⁿ ꝓcādi q̄ est illud qd est altez. hoc est suppositū dz ꝓcare rem in ratōne ꝓncipij vt qd est illud alterum. Quarto requiritur ex pte appositi modus ꝑuto scz finitus vel infinitus. cui ex pte suppositi correspōdet cā vt si est verbū ꝑsonale finiti modi requirit ntm pro supposito. Si āt est ꝓbū ꝑsonale ifiniti modi requirit actm pro supposito. vt ioānes legere. Quinto requiritur ex pte appositi nūerus habēs numerum sibi ꝓportionatuz in supposito vt si suppositum sit singularis nūeri. tunc etiā appositū pariformik dz esse singularis nūeri ⁊ ecōuerso nisi sit in oratōe figuratiue congrua vel in oīone figuratiue admissa. Sexto

requitur ex pte appositi persona habens personam sibi ꝓportiona
tã in supposito. vt si suppositũ est prime ꝑsone scde vel tercie. apposi
tuz sil'r debet esse ꝑme secunde vel tercie ꝑsone et ecõuerso

His presuppositis ponit.

cõclusio responsalis regule. ꝙ suppositũ ⁊ appositu ĩ oĩoe simpl'r cõ
grua volũt cõuenire in trib⁹ accidẽtib⁹ grãmaticalib⁹. s. ĩ nũero ĩ ꝑso
na ⁊ in rectitudine casuali dũmõ eis talia accña cõueniãt. Que ꝯclu
sio probat autoritate oĩm grãmaticoꝝ in h̃ vnanimit ꝯsentiẽtiuz ꝙ
suppositu ⁊ appositu volũt ꝯuenire in his tribus ⁊c. Et h̃ pz spẽa
liter autoritate floriste dicẽt⁹. Persone casus nũeri hĩtudo notet. Si
discõneniũt admittit aut prohibet. Cui ꝯsonat dictũ alexãdri ĩ secũ
da sui ꝑte. Vult ĩtrãsitõ rcm̃ supponere ꝟbo. Dicebat notãt (ĩ oĩoe
simpl'r ꝯgrua) ꝓpter oĩoes siue ꝯstructões figuratiue admissas. sc3
euocatõem ꝯceptõtz ꝑsonaꝝ ꝓlẽsim anthitesim siue aliotecã ⁊ zeu/
ma. In qb⁹ oĩb⁹ oĩonib⁹ figuratis suppositũ ⁊ appositũ discõueniũt
in his t'b⁹ accñtib⁹ grãmaticalib⁹. Qua ꝓpt regula ĩtelligit de oĩone
simpl'r cõgrua Postea dicebat (dũmõ eis talia accñtia cõueniũt) qꝛ
multa pñt eẽ supposita q̃ nõ st⁹ alicui⁹ nũeri certi ⁊ certe ꝑsone. vl' a/
licui⁹ certi casus. vt pz in istis oĩonib⁹ Legere ẽ agere. legere ⁊ nõ in
telligere ẽ negligere. seruire deo ẽ laudabile. ⁊ sic de mult⁹ aliis ddz ẽ

Contra predicta obicitur

prĩo sic. Regula ista p̃supponit flm̃. g̃ ipa ẽ flã. qꝛ p̃supponit ꝙ soluz
ꝟbũ ꝑsonale vult hr̃e ntm̃ ꝓ supposito. mõ h̃ ẽ flm̃. qd ꝓbat. qꝛ ꝟbũ
ĩꝑsonale etiã hz ntm̃ pro supposito vt dicẽdo via currit. ibi currit est
ꝟbuz ĩꝑsonale passiue vocis ⁊ hz ntm̃ pro supposito. ꝙ sit ꝟbũ ĩꝑso/
nale. pz qꝛ curro est gñis neutri desinẽs in o ⁊ nõ p̃t accipe r sup o. qꝛ
si acciꝑet r nõ essz latinũ. vt curro curroꝛ nõ dꝛ Ddm negado conse/
quẽtiã. qꝛ currit nõ est ibi ꝟbũ ĩꝑsonale sz ꝑsonale passiue vocis. Et
qñ dꝛ tñ curro est ꝟbũ neutrale ⁊ nõ põt accipe r sup o veꝝ ẽ ĩ prĩa ⁊
scda ꝑsonis ĩ ꝟbo passiuo. tñ bñ recipit r in t'cia ꝑsona qꝛ ꝑm Pe. he.
Ab oĩb⁹ ꝟbis neutralib⁹ actõez ꝑcãtib⁹ pñt deriuari ꝟba passia t'cie
ꝑsone Dicebat (notãt actõez ꝑcãtib⁹) ꝓpt ꝟba neutralia q̃ ꝑcãt figu
ralẽ dispõez. vt st⁹ sto sedeo a qb⁹ nõ diriuãt ꝟba ꝑsonalia passiue vo
cis t'cie ꝑsone. Sz q̃ est rõ ꝙ ꝟba neutralia nõ pñt de se formare ꝟba
passiua personalia ꝑme ⁊ scde ꝑsone. Ddz ꝙ iõ. sicut natura nihil fa
cit frustra. ita ⁊ ars nihil facit frustra cũ ars imitat naturã. mõ si ta
lia ꝟba neutralia facerẽt de se passiua in ꝑmis ⁊ scdis ꝑsonis talia ꝟ
ba essent frustra. i. ad nihil vtilia. qꝛ ꝑma persona ꝑt rez de se loq̃ntẽ
via ãt de se ñ p̃t loq̃ ddo ego curro cũ sit res ĩaĩata carẽs loq̃la. Sil'r
scda persona ꝑt rẽ ad quã ꝑmo dirigit. sz frustra dirigeret ad viaz h̃ ẽ

ad istã rẽ q̃ nihil ĩtelligit. g̃ nõ dr ad viã tu curreris. Sz tcia persona
ꝑcat rem de qua fit ꝑmo. mõ inter ꝑma ⁊ scdam personã bñ ꝑt fieri
ꝑmo de aliq̃ re siue illa sit aĩata siue inaĩata. qua ꝓpter dicit Pe. he. q̃
ab oĩbꝫ ꝟbis neutralibꝫ actõez ꝑcãtibꝫ descẽdũt ꝟba personalia pas
siue vocis in tercijs personis. vt curritur laborat. ⁊c.

Arguitur scdo Illa est cõgrua sortes ⁊ plato currũt
⁊ tñ suppositum ⁊ appositu3 discõueniũt
in numero q2 suppositu3 sc3 sortes vl' pla-
to est ꝑris nũeri. ⁊ appositum sc3 currunt est plis nũeri. ergo discõue
niũt ĩ nũero. Et nõ ꝑt dici q̃ gemĩatũ singulare eq̃pollat nũero plu-
rali. q2 singulare additũ singulari facit ipm magis singulare. g̃ non
equipollet plurali. Ñns probat. q2 bonũ additum bono facit ipm
magis bonu3. vt dicitur in topicis. ergo a simili singulare additum
singulari facit ipsum magis singulare. Item omne tale additum suo
tali facit ipsu3 magis tale quare ipsu3 magis est singulare. ergo nu-
merus singularis additus singulari facit ipsum magis singulare.
Item nihil dat quod non habet. sz nũerꝰ singularꝫ nõ habet nũerũ
plalez. g̃ nõ dat ipm Itẽ totũ nihil aliud est q̃ sue ꝑtes sed h̃ ꝑtes
stꝫ singularꝫ nũeri. ergo ⁊ totũ Pro cuiꝰ argumẽti solutõe ẽ aduertẽ
du3. q̃ q̃uis coĩter dr ĩ grãmatica q̃ duo ntĩ singularꝫ copulati per
cõiũctiõem copulatiuã eq̃pollet vni pli. tñ finalit ẽ ddz q̃ copulatũ
ꝑt cõsiderari duplr Uno ꝑ3 se ⁊ absolute ĩq̃tũ duo ntĩ singulares
copulãtur ad inuicẽ nõ ĩ ordine ad vnũ terciũ ⁊ sic gemĩatũ singula
re nõ equipollet nũero pli. Alio cõsiderat illd copulatũ nõ ꝑm se et
absolute sz q̃tũ ad modũ ꝑcãdi inq̃tũ isti duo ntĩ sic copulati ordi-
nant ad vnu3 tciũ. ⁊ sic gemĩatũ singulare ꝑt eq̃pollere pli. Et h̃ q̃-
dez verꝫ ẽ q̃tũ ad ꝑcatũ. i. materialit sed nũq̃ q̃tum ad modũ ꝑcãdi
id est formalit sicut ostendũt autoritates ꝓ ista parte adducte

Ar tercio. Ista est cõgrua athene est pulcra cĩtas ⁊ tñ suppsitũ
⁊ appositu3 discõueniũt in nũero. q2 suppositũ. sc3 athene ẽ
plis nũeri. ⁊ appositu3. s. ẽ. est sigularis nũeri. ergo. Ddz q̃
hoc nomẽ athene ⁊ qdlibet nomen cõsimile hñs tminatõem nomĩs
plis nũeri cõsiderat duplr. Uno mõ inq̃tũ ꝑcat locu3 ciuitatꝫ h̃ est
inq̃tum est ꝓprium nomẽ ciuitatis sic est singularis nũeri. tũc oratõ
est simplr cõgrua. sc3 athene est pulcra ciuitas. Alio mõ inq̃tũ tale
nomen vel cõsimile ꝑcat multitudinem hominũ inhabitãtiu3 istum
locum ciuitatis ⁊ sic est pluralis nũeri. ⁊ tũc oro est viciosa excusan-
da tñ ⁊ admissa per figurã. q̃ dr antithesis ponendo nũerꝫ ꝓ nũero.

Arguitur quarto Ista est congrua. turba ruũt. et si
militer ista. plurima turba strau erũt vesti
mẽta. ⁊ tñ suppositũ ⁊ appositũ discõue-
niũt in nũero. q2 suppositũ. s. turba est singularis nũeri ⁊ appositum
scilicz ruunt est plis numeri vel strauerunt. ergo contra regulam.
Dicendum q̃ regula intelligitur de oratione simpliciter cõgrua ꝑm

vocem ⁊ significationem simul. Sed iste orationes ⁊ consimiles nõ sunt congrue simpliciter hoc est ꝑm vocem ⁊ significatõz simul. sz tãtum sunt cõgrue siguificatiõe tm̃. hoc est ꝑm rẽ significatã. sz admittunt ꝑ aliotecã vl' anthitesim. q̃ habet fieri qñ vnũ accñs ponit ꝓ reliquo sicut vnꝰ numerꝰ ꝓ alio ponit vt liquet in p̃sentibꝫ orõnibus.

¶ Quinto arguit. Illa est ꝯgrua qꝛ in sacra pagina ponitur Sermones summi patris est meditatio iusti. Similiter illa oro est ꝯgrua. Mãdata tua meditatio mea ẽ. Et ista vestes (q̃s geritꝫ) sordida lana fuit. ⁊ tñ suppositũ ⁊ appositũ discõueniũt ĩ nũero qꝛ suppositũ. s. sermões est pl'is numeri. Appositũ vero. s. est. est singularꝫ numeri. Dõm est ad oẽs istas orões q̃ si appositũ respicit suppositũ singl'aris nũeri tũc oro erit simpl'r ꝯgrua. si aũt appositũ respicit suppositũ pl'is numeri. tũc oro erit incõgrua q̃ incõgruitas ꝑ anthitesiz tollit. Et anthitesis põt dici ꝓ altero positõ. Nam cõponit ab anti qd est ꝓ ⁊ thesis positio. Alij vero ꝓ contra accipientes obiectũ traxerunt. vt olli ꝓ illi. Et hoc ẽ qd vult alexãder ĩ scda ꝑte dicẽs Cũ diuersoꝝ ꝟbuz rectis nũeroꝝ. Interponatur vtrilibet associat. Ubi Alexãder vult q̃ qñ ꝟbuz ꝑsonale mediat inter supposita diuersorũ nũeroꝝ tũc tale ꝟbum põt ꝯuenire cũ vtroqꝫ nũero ꝑm exigentiã cõgruitatis ⁊ sententie. Sz ratio qua potest fieri est idẽtitas noĩs pluralis numeri cuz idemptitate noĩs ꝑris nũeri quãtũ est ex ꝑte ꝑcati qd specialiter ptz in isto metro. Ouidij. vestes (quas geritis) sordida lana fuit. vbi reprobauit romanas mulieres de suꝑfluitate vestiũ qꝛ forma vestiũ erat bona. materia aũt eaꝝ fuit vilis. ideo dicit sordida lana ac si vellz dicere res (q̃ ẽ materia vestiũ) fuit sordida lana Et sic admittit ex ꝑte materie. i. ex ꝑte idemptitatꝫ materie Sed rõ quare oportet fieri est expressio sentẽtie sub sermone metrico.

¶ Sexto arguit. Ista est cõgrua Sermonẽ (quẽ vos audi distis) habet verus. ⁊ tñ suppositũz ⁊ appositũ discõueniũt in rcitudine casuali qꝛ appositũz scz habet vult habere ntm̃ ꝓ supposito ex q̃ ẽ ꝟbũ ꝑsonale finiti modi ꝑ rl'am illã. Vult intrãsitõ. sed hic nõ hz ntm̃ pro suoposito sed accm̃. q̃ cõtra regulã Dõm q̃ ista oratio nõ est simpl'r ꝯgrua sed admittit ꝑ anthitesim ponẽdo casuz. s. accm̃ ꝓ casu. s. ꝓ ntõ. vt ꝑmonez pro ꝑmo. Et sil'r dõm est ad illas orões vrbez (quã statuo) vestra ẽ subducite naues. Sil'r lapidez (quẽ reprobauerũt edificantes) factus est in caput anguli.

¶ Septimo arguit. Ista est congrua. magister reuerende bibite ⁊ tñ suppositũz ⁊ appositũ discõueniũt in mumero. q̃. Añs ptz qꝛ suppositũz. scz mgr̃ reuerẽde ẽ ꝑris nũeri. appositũ vero bibite est pl'is nũeri Dõm ẽ q̃ magister reuerẽde nõ est suppositũ huius ꝟbi bibite. sz hz suppositũz subintellectuz in isto ꝟbo bibite. qꝛ ꝑm p̃stianuz p̃mo minoris. In oĩ ꝟbo prĩe vel secũde ꝑsone certũ itelligit suppositũ. ⁊ sic predcã oro dat itelligere. istã mgr̃ reuerẽde vos bibite

Octauo arguit. Ista est ꝛgrua legere ē agere. ⁊ tñ appositū non hz ntm ꝑ suppōito sz infinitm. g ꝛ regulā. Ddm. ꝓuis ꝓbū ꝑsonale nō habeat ntm ꝑ supposito. hz tñ aliqd qd suplet vice ntī. qz infinitiuus ꝑticipat modū fcādi ntī fm quē pōt eē suppositū reale sz nō vocale. Vñ duplex solet poni suppositū fm floristā. s. vocale ⁊ reale. Vocale est dictio fcās rē ꝑ modū ꝑncipij act⁹ dicibil' de ea ꝛueniēs cū appōito ī nūero ī ꝑsona ⁊ ī rectitudine casuali. vt hō equ⁹ aīal ⁊ silia. sz suppositū reale ē qd ft rē ꝑ modū ꝑncipij act⁹ dicibil' de ea. non tñ ꝛueniēs cū appōito ī ꝑdict⁹ trib⁹ accñtib⁹ grāmcalib⁹ sic est infinitiu⁹ q̄ ꝑ ceter⁹ mōis ꝑ cedere suppo⁹ ꝓbo ꝑsoali finiti mōi. cui⁹ rō ē ista qz sic casus int cetera accña nōis maxie disponit ⁊ accedit ad eē suppōiti ex q̄ fm pe. he. casus ē dispō subē ī ordie ad actū. sic silr mod⁹ fīnit⁹ ī ꝓbo maxie dispōit ad eē appositi ꝓt suā finitā modalitatē. g ex opposito de tāto aliqd recedit a natura appositi de quāto magis accedit ad naturā suppositi. Sz ifinitiu⁹ ꝓt suā ifinitā modalitatē ⁊ materialitatē recedit a natura appōiti ⁊ accedit ad naturā suppositi rōe rei ꝓbal'ī ipo noīalit' itellecte: vt legere ē agere. i. act⁹ legēdi ē agere. vl' fm alios lectio ē actio. ita legere ē bo⁹. i. act⁹ legēdi ē bon⁹

Certia regula grāmatical' ē ista. q relatīm subē ⁊ suū aīs volūt ꝛuenire ī nūero gñe ⁊ qñq; ī ꝑsona ⁊ in casu. Ex⁹ vt soꝛs currit q̄ mouet. Vñ florista. Sūt gen⁹ ī ꝑmis nūer⁹ ꝑsona notāda Nec concordare debent cum ꝛueniente.

Exempla
- Johannes currit ⁊ ille mouetur.
- Plato philosophatur quem video.
- Aiax venit ad troyam ⁊ idem pugnabat.

Pro āpliori isti⁹ regule declaratōe. sciēdum ē p⁰. q relatīm est duplex. s. logicale ⁊ grāmaticale. Relatīm logicale ē cui⁹ h ipm eē (q̄d ē) q̄dāmō ad aliō se hze qd relatīm alio noīe vocat ad aliqd. ⁊ sic pr ⁊ fili⁹ dicūt relatia qz totū eē prīs est ad aliō q̄dāmō se hze. s. ad filiū ⁊ ecōuerso. De q̄ relatiuo regla ñ intelligit. nec de ipo est ad ꝓpositū. Sz relatīm grāmaticale fm pscianū ꝑmo mīoris ē aīs late rei recordatiuū. h ē relatīm ē rememoratīm rei aīs late. i. ꝑus dicte. vt soꝛs currit q̄ mouet. vbi q̄ ē remēoratīm sortis h ē fac scdariā noticiā de sorte. ⁊ sic relatio fm prisciānū loco pāl legato ē aīs late rei recorda⁰. In q̄ q̄dē p̄dicta descriptōe relatiui (recordatīm) poni lo⁰ gñis. Vñ (late rei) pōit lo⁰ dre, qz p h relatīm dīt ab aīs cedēte qz relatīm fac scdariā noticiā ō re aīs ⁊ ē sig⁹ exitatīm potētie ꝛgnitie ad faciēdū recordatōz ō re de q̄ pri⁹ mētio ē facta ꝑ